

Kylve, polski kyllickesi –
vanhin voiteista on vesi –,
niinkuin kala terve olet,
virkeämmäks' vielä tulet!

Tero Kivelä ja Lauri Ahokas

Miksi gynekologi tilasi jouhikvartetton?

Englannin kielestä löytyy sanastostamme puuttuva käsite serendipity. Se on käännetty onnekkaaksi sattumaksi, mutta käännös ei ole tarkka. Serendipity ei tarkoita mitä tahansa ennalta arvaamatta tai aikomatta tapahtunutta suotuisaa tapahtumaa, vaan ainoastaan sellaista, jota ei ollut etsitty.

Serendipity tuli mieleen, kun ensimmäinen kirjoittajista haki verkosta aivan muuta, ja hänen silmäänsä sattui myytäväksi jätetty albumi, jossa oli valokuvia Helsingin Vuosaaren Kallahdesta 1920- ja 1930-luvuilta. Täkynä oli pari aukeamaa, joista yhdellä oli kuvia liivipukuisesta rusettikaulaisesta pojasta pikkutytön seurassa (**KUVA 1**). Alalaidassa oli päiväys 8. syyskuuta 1931 ja teksti: ”Walter Parviainen och Carita – Kallvik”.

Samanniminen kollega, gynekologi, tilasi joulukuussa 1922 itseltään Sibeliukselta tunnetun sävellyksen Andante festivo. Mihin gynekologi sitä tarvitsi? Ja liittyikö Kallahden kaima häneen?

Parviaiset – Jyväskylästä Sänätsaloon

Marraskuun 5. päivänä 1869 syntyi kauppaneuvos Johan Juhonpoika ja Maria Charlotta (o.s. Hedberg) Parviaiselle esikoinen, Johan Walter, tämän tarinan keskushenkilö. Pian hän sai veljekseen Hugo Vilhelmin (s. 1872) ja sisokseen Hannan (s. 1874).

Johan oli tullut 15-vuotiaana Kuopiosta Jyväskylään vuonna 1849 kauppiaan apulaiseksi taskussaan 1,90 hopearuplaa (nykyisin hopean arvon mukaan noin 12,30 euroa). Hän osoitautui taitavaksi liikemieheksi, joka 1890-luvulle tultaessa omisti seudun suurimman kauppa-

KUVA 1. Walter Eduard Parviainen Helsingissä Kallahden rannalla 8. syyskuuta 1931. Lähde: Tero Kivelän kokoelma.

liikkeen lisäksi joko osittain tai kokonaan olut-, nahka- ja rautatehtaat, viinanpolttimon, sisäve-silaivoja, laivanveistämön, maa- ja metsätiloja sekä kaksi sahalaitosta (**KUVA 2**) (1,2).

Walter kirjoitti ylioppilaaksi Jyväskylän lyseosta vuonna 1886. Hän suoritti Helsingin yliopistossa filosofian maisterin tutkinnon, jatkoi lääketieteellisessä tiedekunnassa ja valmistui lisensiaatiksi vuonna 1894. Samalla hän liittyi Finska Läkaresällskapetin ja Suomalais-Ugrilaisen Seuran jäseneksi. Duodecim-seuran aktiivi-jäsen ja myöhemmin tilintarkastaja Walter oli jo vuodesta 1889.

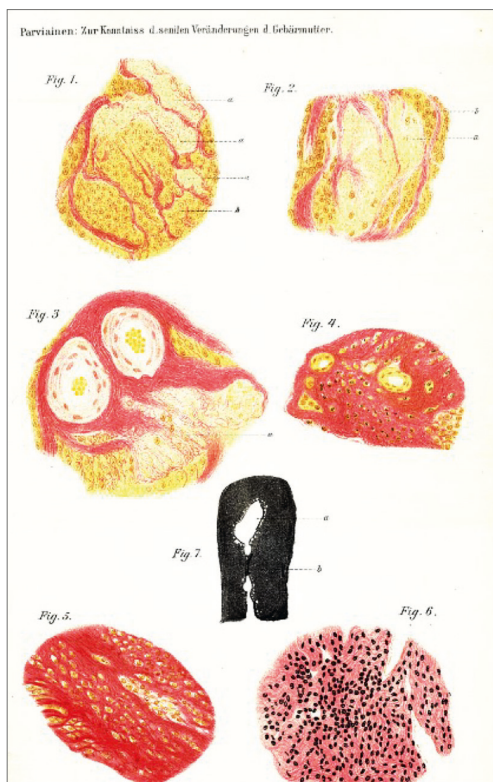

KUVA 2. Kauppias Johan Parviainen matkalla Pietaris-
sa 1860-luvun lopussa. Lähde: Wikimedia Commons.

Pikkuveli Hugon kummeista yksi oli seurassa tunnettu sanaseppo, vaikutusvaltainen Jyväskylän kaupunginlääkäri Wolmari Kilpinen (aiemmin Wolmar Schildt). Walter laati Kilpisen kuoleman jälkeen hänen käsikirjoituksistaan suomenkielisten lääketieteen termien historian kannalta arvokkaan katsauksen (3).

Walteria kiinnosti eniten gynekologia. Hän hakeutui naistentautien ylimääräisen professorin Otto Ingemar Engströmin (1853–1919) oppiin tämän yksityissairaalaan. Engström kannusti oppilaitaan tieteelliseen työhön. Hänen toimittamassaan sarjassa *Mittheilungen aus der gynaekologischen Klinik des Prof. Dr. Otto Engström* ilmestyi 11 tohtorinväitöskirjaa vuosina 1897–1911. Walter tutki ikääntyvää kohtua ja täydensi tietojaan kansainvälisissä kokouksissa (4). Väitös julkaistiin 29. maaliskuuta 1897 (KUVA 3) (5). Sen toinen ohjaaja oli patologisen anatomian professori Ernst Alexander Homén (1851–1926).

Samana vuonna Parviaisten (KUVA 4) liiketoimet Jyväskylässä ottivat merkittävimmän

KUVA 3. Walter Parviaisen väitöskirjan, joka käsitte-
li ikääntyvän kohdun patologiaa, kuvalehti vuodelta
1897. Piirroksat 1–5 esittävät kohtulihaksen etene-
vää sidekudostumista ja piirroksat 6–7 kohdunkaulan
kiinnikettä (Ilmestyi myös sarjassa: *Mittheilungen aus
der gynaekologischen Klinik I*, 1897). Lähde: Tero Kive-
län kokoelma.

askelensa. Isä-Johan luopui kauppaliikkeestä ja osti kahdelta maanviljelijältä asumattoman 1,4 km²:n suuruisen saaren, Säynätsalon, jossa oli suojaisia suurelle sahalaitykselle sopivia lahtia (1,2). Jo muutaman päivän kuluttua Parviaisten siipiratahöyry Sampo toi saareen ensimmäisen rakennusmiesryhmän. Hanke koki takaiskun, kun Johan alkuvuodesta 1900 menehtyi aivohalvaukseen.

Säynätsalon kehittäminen tuli tehtävään valmistautumattoman mutta oppimiskykyisen pikkuveli Hugon tehtäväksi (1,2). Hugo oli-
kin isänsä veroinen johtaja. Hän laajensi sahaa, perusti tiilitehtaan ja vuonna 1907 yhdisti Säynätsalon, nahkatehtaan, maatilat ja kaupunkitalot sekä laivat Joh. Parviainen Oy:ksi. Perheen perehdyttyä vanerituotteiden valmistukseen muun muassa matkoilla Yhdysvaltoihin Hugo perusti vuonna 1914 Säynätsaloon vaneriteh-

KUVA 4. Kauppaneuvos Johan Parviaisen perhe Jyväskylässä 1890-luvulla, vasemmalta oikealle: Hugo, Hanna, kauppaneuvoksetar Maria, Johan ja tohtori Walter Parviainen (2).

taan. Työläisperheiden määrän lisääntyessä yhtiö rakensi ensimmäisen kansakoulun.

Tohtori ja tehtaan johtaja

Walter puolestaan perusti Helsingissä vuonna 1904 yhdessä Engströmin toisen oppilaan Oscar Arvid Boijen (1868–1941) kanssa Elisabetinkadulle (nykyisin Liisankatu) naistentauteihin ja synnytyksiin erikoistuneen sairaalan (2). Kun sairaala vuonna 1911 muutti Bulevardille, Walter luopui osakkuudesta, mutta jatkoi vastaanottoa.

Syynä saattoivat olla karttuneet yhteiskunnalliset tehtävät. Jyväskylän porvarissäädyn edustajana Walter teki vuosien 1904–1905 valtiopäivillä Kuopion, Turun ja Sortavalan edustajien kanssa aloitteen naisten yhtäläisestä äänioikeudesta (2). Hän toimi aktiivisesti Jyväskylän ja Helsingin kaupunginvaltuustoissa. Merkintöjä löytyy toiminnasta Nuorsuomalaisen puolueen oikeistosiiven, ”pääskysten”, vuosina 1907–1911 omistaman Suomalaisen Kansan Sanomalehti- ja Kirjapaino Oy:n, Nobelin Öljyntuonti Oy:n ja Suomen Gummitehdas Oy:n (myöhemmin Nokia) johtokunnassa sekä

Keuhkotaudin vastustamisyhdistyksen rahastonhoitajana.

Kesällä 1920 Parviaisia kohtasi toinen onnettomuus: Hugo sairastui ulkomaille suuntautuneella työmatkallaan siellä riehuneeseen espanjantautiin ja menehtyi sydänkohtaukseen rasitettuaan itseään toipilaana ollessaan (1,2). Walterin täytyi luopua lääkärin työstä ja ryhtyä johtamaan perheyhtiötä. Hän osti koko osakepääoman itselleen. Vaikka Walter ei ollut liike mies, hän ymmärsi hallintoa (2). Johtokunnan rinnalle tuli asiantuntijoista koostuva hallintoneuvosto. Perheen roolin pääpaino alkoi siirtyä teollisesta toiminnasta sen sosiaaliin kysymyksiin ja kulttuuriin (6).

Vuonna 1921 Säynätsalo, joka alun perin kuului Korpilahden kuntaan, siirtyi osaksi Muuramea (1,2). Parviaisen tehdasyhdyskunta tuotti suurimman osa Muuramen verotuloista, mutta kunta ei ollut samassa suhteessa kiinnostunut yksityisomistuksessa olevan Säynätsalon asioista. Saareen saatiin kaivattu suurempi kansakoulu vasta, kun tehdas lahjoitti puutavaran. Walter ryhtyi ajamaan Säynätsalon itsenäistymistä (1). Tehdas lupasi maksaa papille palkan sekä rakentaa pappilan, kirkon ja hautausmaan,

KUVA 5. Tohtori Walter Parviaisen perhe kotonaan Helsingissä marraskuussa 1922, vasemmalta oikealle äiti tohtorinna Charlotte, kolmen kuukauden ikäinen Walter Eduard ja Walter. Kuvaaja: Artur Faltin. Lähde: Museovirasto, Historian kuvakokoelma.

jos Säynätsalosta tehtäisiin oma seurakunta.

Syyskuun 3. päivänä 1922 Walterille syntyi poika, Johan Walter Eduard, lukijalle tuttu jo Kallahdesta (**KUVA 5**). Walter oli avioitunut viisi vuotta aiemmin Viron Narvassa syntyneen Charlotte Dorothea Adèle von Heukingin (1892–1979) kanssa (**KUVA 5**). Pari oli tutustunut kenties siksi, että morsiamen isä Eduard Wolfgang Alexander oli hänkin lääketieteen tohtori. Poikaan kohdistui suuria odotuksia: hän voisi vuorostaan ”jos Korkein hänelle ikää ja miehekkyyttä suo ja jos häntä mieli tälle alalle vetää, jatkaa suvun töitä Säynätsalossa”.

Kantaatista tulee jousikvartetto

Pojan syntymän lisäksi Walter Parviaisella oli syksyllä 1922 mielessään toinenkin merkkitahtuma: Säynätsalon tehtaitten 25-vuotisjuhla joulukuun 28. päivänä (7,8). Kutsut oli varmastikin lähetetty ja ohjelma valmis, kun Walter joulun alla käväisi Helsingissä.

Kadulla hän törmäsi jo kansainvälisestikin

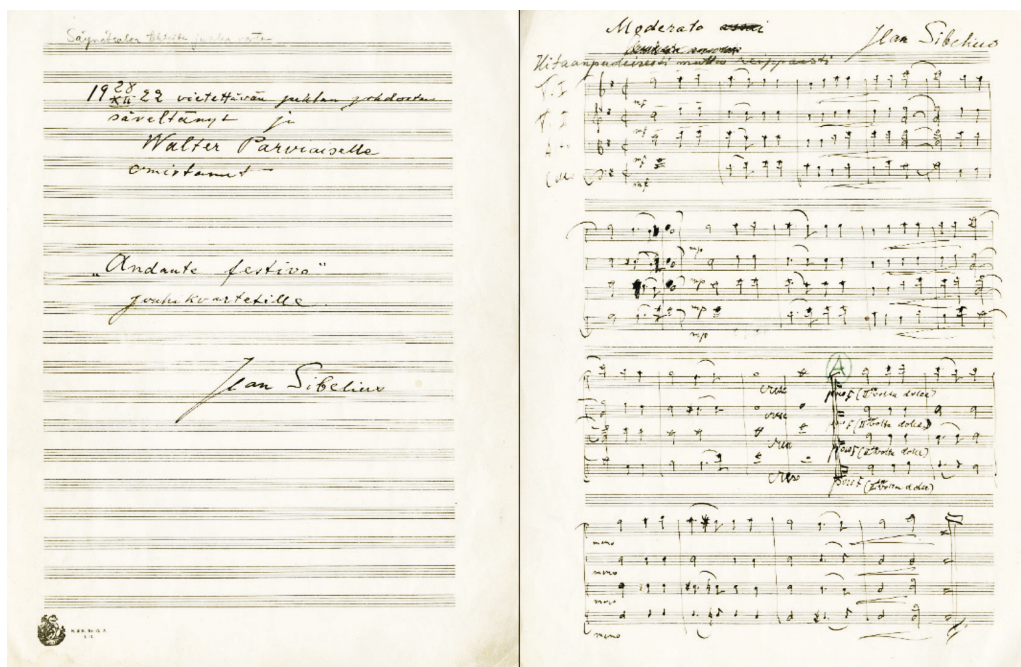
tunnettuun Jean Sibeliukseen (7). Nähdessään hänet Walterin mieleen juolahti pyytää kantaatti esitettäväksi juhlassa, johon oli enää muutama viikko. Sibelius lupasikin muistaa häntä sävellyksellä. Mikä kuvaisi adventtiajan kohtamista paremmin kuin serendipity!

Kotona Jean poimi luonnoksistaan sellaiset, joista saattoi nopeasti koostaa kamarimusiikkiteoksen. Viikko ennen juhlaa posti kantoi Jyväskylään lähetyksen, josta paljastui muutaman sivun partituuri (**KUVA 6**). Kansilehdellä luki: ”28.12.1922 vietettävän juhlan johdosta säveltänyt ja Walter Parviaiselle omistanut ’Andante festivo’ jousikvartetille, Jean Sibelius” (7,8).

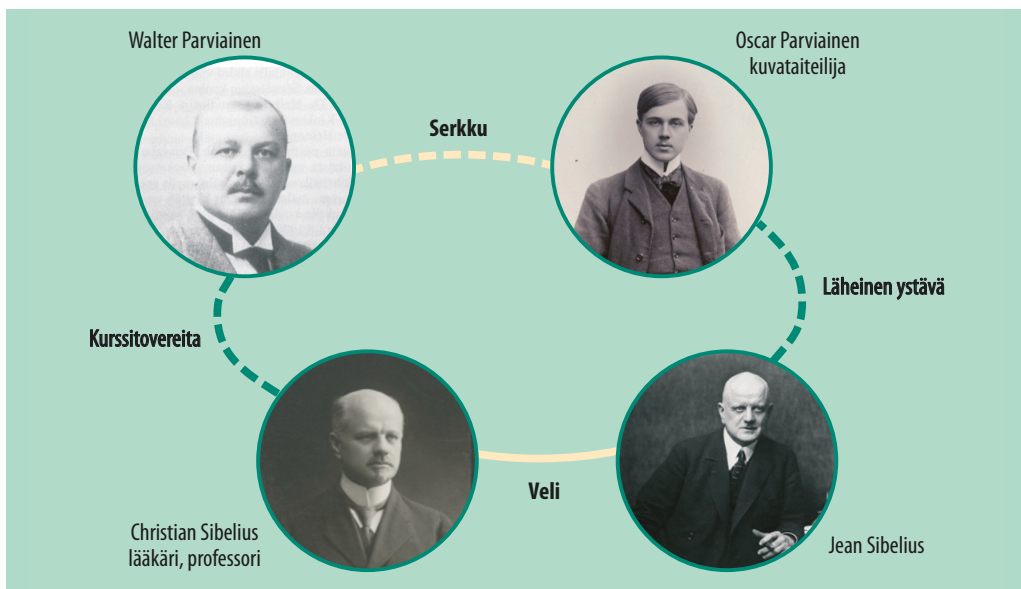
Mutta minkä vuoksi kuuluisa säveltäjä siitä vain lupautui toimittamaan satunnaisen vastaan tulijan pyytämän uuden sävellyksen muutamassa päivässä, eikä palkkiostakaan ole mainintaa? Olihan Sibelius parhaillaan paneutunut kuudenteen sinfoniaansa, joka sitten valmistuikin helmikuussa (9). Miehet eivät olleet toisilleen tuntemattomat (**KUVA 7**). Sibeliuksen veli Christian (1869–1922) oli lääkäri ja Walterin kurssitoveri. He olivat kaikki opiskeluaikana tavanneetkin (7).

Lisäksi Walterin serkku, kuvataiteilija Oscar Parviainen (1880–1938), oli Sibeliuksen läheinen ystävä (7). Hän piti Oscarin maalaamaa, kuollutta tytärtä surevaa äitiä esittävää öljyvärimaalausta ”Bönen till Gud” flyygelin takana. Aihe oli peräisin Pariisista. Siellä ”Janne” oli useampipäiväisen juhlinnan yhteydessä soittanut Oscarille teemoja, joista yksi oli ”Rukous Jumalalle”. Olipa Ainolassa toinenkin samaisista teemoista kimmonnut Oscarin maalaus ”Hautajaissaatto”.

Nyt oli Jyväskylässä viikko aikaa harjoittaa kvartetti. Walter pyysi hyvää ystäväänsä, selloa soittavaa kauppaneuvos Onni Fredriksonia koamaan sellaisen (7). Tämä tietenkin huomasi, ettei partituuri riitä, vaan tarvittiin erilliset nuotit kaikille soittajille, vaikka Onnin puoliso Signe taitavana pianistina soittikin teoksen partituurista malliksi. Alttoviulua soittava lyseon voimistelunopettaja Paavo Kesäniemi kutsuttiin hätiin. Stemmoja kirjoitettiin myöhään yöhön. Jouluksi tuli Onnin luokse vielä kaksi viulistia, kaksoisveli Eino ja ylioppilas Olavi Vanttinen. Kvartetti harjoitteli läpi pyhien.

KUVA 6. Jean Sibeliuksen tohtori Walter Parviaiselle lähettämä Andante festivo -partituuri. Lähde: Keski-Suomen museo.

KUVA 7. Tohtori Walter Parviais ja Jean Sibeliuksen välille heidän lähipiirinsä kautta muodostuneet yhteydet.

Kantaesitys joulun välipäivinä

Juhlapäivän aamuna kvartetti matkasi hyvissä ajoin jäätä pitkin Säynätsalon seurojen talolle lämmittämään soittimia (**KUVA 8**). Kutsuvieraat Helsingistä olivat lähteneet matkaan edellisiltana kolmessa makuuvaunussa, jotka yksi heis-

tä – Valtion Rautateitten ylläkäri, professori Berndt Lönnqvist (1869–1937) – oli ”puhdistuttanut matkustaville mieluisaan kuntoon” (7,8).

Kohta junan saavuttua voitiin kuulla, kuinka kymmenet hevoset viilettivät tiukusten ja kulusten helistessä Päijänteen jäätä kohti Säynät-

KUVA 8. Säynätsalon tehtaitten seurojen talo, jossa Andante festivo sai kantaesityksensä (1). Kuva saman vuoden 1922 kesältä.

saloa ja köynnöksiin koristeltua kunniaporttia. Kyydyssä oli Walterin verkostoista paljon kerto- via ministereitä, senaattoreita, pankinjohtajia, professoreita, kauppiaita ja johtajia, huomattavimpina entiset pääministerit Kaarlo Castrén ja Aimo K. Cajander.

Säynätsalossa vieraat käytettiin vaneritehtaalla, minkä jälkeen siirryttiin pääjuhlaan seurojen talolle. Neljännesvuosisadan lisäksi juhlittiin Säynätsalon seurakunnan ja suojeluskunnan vuodenvaihteessa tapahtuvaa itsenäistymistä – Walter oli onnistunut hankkeessaan (1,2,7,8).

Torvisoitolla ja mieskvartetin laululla alkanut juhla huipentui Walterin puheeseen, jonka päätteeksi hän jakoi Suomen Talousseuran kunniamerkin, tehtaan kunniakirjan ja rahapalkinnon 85:lle vähintään kymmenen vuotta palvelleelle työntekijälle (10). Iäkkäimmät saivat ”Elinkautisen eläkekirjan”. Jakotoimituksen aikana jousikvartetti sitten soitti kantaesityksensä ”Jean Sibeliuksen tilaisuutta varten säveltämän viulukappaleen” (7).

Andante festivo oli nimensä mukaisesti juhla ja tempoltaan rauhallisesti käyvä, hymnimäinen ylevä ja jousisoitinten lyyriselle soinnille rakentunut teos. Pääsävellaji G-duuri hyödynsi soitinten vapaiden kielten resonanssia. Myös nuottitekstuuri oli hyvin soivaa ja amatööriosoittajat huomioiden myös sormiin istuvaa.

Muotorakenteeltaan Andante on lähellä sonaattimuotoa pää- ja sivuteemoineen, mutta pysyttelee kuitenkin G-duurissa ja rinnakkais-sävellajissa e-mollissa, ilman sonaattimuodolle luontaista modulaatiota sivuteeman yhteydessä. Ainoa modulaatio tapahtuu ennen sivuteeman kertausta, pääteeman edetessä kvinttiympyrän myötäisesti C-, F- ja B-duurin kautta yllättäen A-duuriin, josta sellon esittämän pääteeman ensimmäisen säkeen jälkeen palataan suoraan pääsävellajiin.

Musiikin tauottua ja hälinän hälvettyä luettiin rukous ja laulettiin virsi sekä Maamme-laulu, minkä jälkeen tehdas tarjosi 1 300-päiselle työväelle kahvit ja kutsuvieraille päivällisen uudella kansakoululla (7,8). Päivällisen kohokohta oli sähkö Jeanilta Järvenpäästä: ”Eläköön Suomalainen työ ja tarmo!”

Iltaa kohti helsinkiläiset lähtivät paluumatkalle. Paikkakuntalaisten juhlinta jatkui yöhön. Laulu kajahti ehtimiseen ja ”viulukvartetti soitti monasti toistamiseen prof. Jean Sibeliuksen kauniin sävellyksen” (7,8). Juhlamielen nousua korkealle lähetettiin Sibeliukselle sähkösanoma: ”Ihanaa sävellystänne kuullessamme ovat sydämemme kokonaan Teille sulaneet suuri mestarimme.”

Pari päivää pääjuhlan jälkeen Andante festivo soitettiin Säynätsalon koululla työväelle Hannan ystävän, säveltäjä Ilmari Hannikaisen (1892–1955) sovituksena harmonilla (7).

KUVA 9. Huvila Bläsippan Helsingin Kallahdes-
sa 1930-luvulla. Huvilan
omisti silloin Charlotte Par-
viainen, joka todennäköi-
sesti on tummatukkainen
nainen huvilan päädyssä.
Lähde: Helsingin kaupun-
ginmuseo.

Kuinka sitten kävikään

Juhla jäi Walterin kauden huipennukseksi Säynätsalossa. Hänen terveytensä heikkeni, ja vuosi 1924 kului jo Ruotsin rannikolla terveyttä hoitamassa. Walterin ollessa seuraavana vuonna Säynätsalossa etsimässä maastosta paikkaa suunnittelemaalleen vanhainkodille, hän kuoli äkilliseen sydänkohtaukseen (2). Sille paikalle Charlotte pystytti muistomerkin, johon kaiverrettiin: ”Jumalalle kunnia, Isänmaalle menestys, Työlle rauha”.

Parviaisen tehtaitten johto siirtyi suvun viimeiselle aikuiselle, Hannalle. Hän keskittyi Walteriakin enemmän sosiaalisten olojen parantamiseen ja hyväntekeväisyyteen eikä kaihtanut ohjata yrityksen varoja työntekijöiden hyväksi (2,6,11). Vuonna 1927 valmistuivat Walterin lupaamat kirkko ja vanhainkoti, myöhemmin omakotitaloalue työläisille (1,2,11,12). Jokaiseen työläiskotiin lahjoitettua omenapuusta tuli Säynätsalon symboli (2). Vanhainkodin rakentamiseen Charlottekin lahjoitti huomattavan summan. Sen piirsi Suomen ensimmäinen oman toimiston perustanut naisarkkitehti Wivi Lönn, josta oli tullut Hannan läheinen ja sittemmin elinikäinen ystävä, kirkon taas Lönnin vanha työtoveri, rakennustaiteen professori Armas Lindgren (2,12).

Parviaisen tehtaat alkoivat ajautua taloudellisiin vaikeuksiin, joita maailmanlaajuinen lama

syvensi. Vuonna 1931 yritys joutui pankkien määräysvaltaan ja Hanna syrjäytettiin johdosta (2). Viisi vuotta myöhemmin hän luopui osakeistaan ja muutti Wivin kanssa Helsinkiin, jossa pian kuoli. Omistajaksi tulivat Enso-Gutzeit, Schauman ja lopuksi UPM-Kymmene, joka lakkautti tehtaan vuonna 2020.

Partituuri jäi saneeratun tehtaan haltuun. Johtaja Hilmer Brommels yritti 1930-luvun loppupuolella teettää siihen sanat, jotta sävellys toimisi kuoroteoksena, sellaistaahan Walter alun perin oli pyytänyt (2). Sibelius piti V. A. Koskenniemeä tehtävään sopivana, mutta tämä valitti sävelkulkua vaikeaksi eikä saanut sanoja tehdyksi. Vuonna 1932 Charlotte lahjoitti varat Keski-Suomen museon perustamiseen. Partituuri talletettiin sen kokoelmiin.

Sibelius tarttui sävellykseen vielä kahdesti. Vuonna 1929 siitä johdettu kaksoiskvartetti soitettiin hänen veljentyttärensä häissä. Yhdeksän vuotta myöhemmin hän sovitti Andanten jousiorkesterille ja patarummuille radio-orkesterin tarpeisiin (9). Kantaesitys uudenvuodenpäivän iltakonsertissa 1939 lähetettiin radioteitse maamme tervehdyksenä New Yorkin maailmannäyttelylle.

Kyseessä oli paitsi säveltäjän viimeinen esiintyminen kapellimestarina, myös ainoa soiva dokumentti Sibeliuksen työskentelystä kapellimestarina (9). Se on kuunneltavissa Ylen Elävässä arkistossa ja merkittävä paitsi histo-

rialliselta myös musiikilliselta arvoltaan (13). Orkesterisovituksen partituuriin on merkitty teoksen kestoksi viisi minuuttia. Sibelius valitsi kuitenkin selvästi tätä hitaamman tempon, ja esitys kestää noin kuusi minuuttia. Andante on lähempänä hidasta adagioa, mutta Sibelius onnistuu vaikuttavasti ylläpitämään musiikillisen linjan kantavuutta, eikä esitys kompastu liian hitaan tempon vaaroihin.

Walter nuoremmalle ja hänen äidilleen jäi huomattava omaisuus, johon kuului Kallahteen vuonna 1911 valmistunut huvila Blåsippan (nykyisin Albusken) venelaitureineen Hepolahden rannalla (**KUVA 9**). Charlotte toteutti huvilan ympärille puutarha-arkkitehti Paul Olssonin suunnitelman laajan puutarhan tenniskenttineen. Se on pääpiirteissään jäljellä. Täältä oli kuvamme nuoresta Walterista syksyltä 1931. Albumista – joka kuului naapurihuvilan Carita-tytön perheel- le – hänet tunnistaa Kallahdessa kesiä viettäneen lapsikatraan joukosta vielä vuosina 1935 ja 1938.

Hannan kuollessa helmikuussa 1938 Walter oli Johan Parviaisen ainoa jälkeläinen. Samana vuonna Charlotte luopui Blåsippanista. Maraskuussa 1939 alkaneen talvisodan aikana perhe asui Tukholmassa, jonne Charlotte näyttää jääneen. Walter opiskeli lääketiedettä aluksi Helsingissä ja toimi jatkosodassa rintamälääkärinä (14). Lääkäriksi hän valmistui Uppsalasta vuonna 1951.

Walter erikoistui oikeuspsykiatriaan ja toimi aluksi Ulleråkerin mielisairaalan lääkärinä Uppsalassa ja myöhemmin ylilääkärinä Långholmenin keskusvankilan oikeuspsykiatrisella osastolla Tukholmassa (13). Hän piti äitinsä kanssa satunnaista yhteyttä Säynätsaloon. He lahjoittivat vuonna 1948 kirkkosaliin lasimaa- lauksen sekä vierailivat 1960-luvun alussa vanhainkodissa ja vuosikymmenen puolivälissä kirkolla. Viisi vuotta äitinsä kuoleman jälkeen Walter muutti Sveitsiin. Sinne hänen jälkensä ja tarina Andante festivosta päättyvät. ■

TERO KIVELÄ, LKT, professori, ylilääkäri
Silmätautien klinikka, Helsingin yliopisto
ja Helsingin yliopistollinen sairaala

LAURI AHOKAS, LL, silmätautien
erikoislääkäri, pianonsoiton ja
orkesterinjohton maisteri
Silmätautien klinikka, Helsingin yliopisto
ja Helsingin yliopistollinen sairaala

KIRJALLISUUTTA

1. Parviainen W. Säynätsalo, palanen Keski-Suomen teollisuuden kehityskulkua. Jyväskylä: Gummerus 1922.
2. Kuusi S. Toiminimi Joh. Parviainen 1856–1947. Muistojulkaisu Säynätsalon tehtaitten 50-vuotisen toiminnan johdosta. Jyväskylä: Gummerus 1949.
3. Parviainen W. Poimintoja W. S. Kilpisen jälkeensä jättämistä käsikirjoituksista Suomenkielisen lääketieteellisen sanaston alalta. Duodecim 1902;18:91–111.
4. Parviainen W. Toisesta kansainvälisestä Gynäkologien ja Obstetriköjen kongressista Genevessä. Duodecim 1896;12:270–324.
5. Parviainen W. Zur Kenntniss der senilen Veränderungen der Gebärmutter. Väitöskirja. Helsinki: Keisarillinen Aleksanterin-yliopisto 1897.
6. Sinkkonen R. Joh. Parviaisen Tehtaat Oy:n palkka- ja sosiaalipolitiikka Säynätsalossa 1924–1938. Imatra: Enso-Gutzeit Oy 1990.
7. Kujala P. Walter Parviaiselle omistanut Jean Sibelius. Keskisuomalainen 31.12.2014, s. 22–3. www.ksml.fi/paikalliset/2608438.
8. Hakala I, toim. Kertomus Säynätsalon tehtaitten 25-vuotisjuhlasta 19 28/XII 22 sekä Säynätsalossa toimitetuista alkuvalmisteluista ynnä liitteet. Jyväskylä: Joh. Parviaisen tehtaat 1923.
9. Tawaststjerna E. Jean Sibelius 5. Keuruu: Otava 1989.
10. Säynätsalon tehtaitten 25-vuotisjuhla 1922. Säynätsalo-seura ry:n verkkosivut. www.saynatsaloseura.yhdistysavain.fi/historiaa/saynatsalon-tehtaitten-25-vuotisjuh/.
11. Säilynoja J. Vaneritehtailija Hanna Parviainen oli Säynätsalon hallitsija. Yle Elävä Arkisto 10.4.2013. www.yle.fi/aihe/artikkeli/2013/04/10/vaneritehtailija-hanna-parviainen-oli-saynatsalon-hallitsija.
12. Jäppinen J. Wivi Lönn. Muistojen albumi. Jyväskylä: Kauko Sorjosen Säätiö 2021, s. 304–29.
13. Anonyymi. Sibelius johtaa Andante festivonsa 1939. Yle Elävä Arkisto 8.9.2006. www.yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/sibelius-johtaa-andante-festivonsa.
14. Harnesk P. Vem är Vem. Stor-Stockholm. 2. painos. Tukholma: Bokförlaget Vem är Vem 1962, s. 1038.